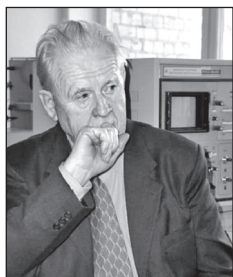

ЮВІЛЕЙ Бориса Івановича ПИРОГОВА *

21 липня 2012 р. виповнилося 80 років від дня народження і 55 років виробничої, наукової, педагогічної та громадської діяльності заслуженого працівника вищої школи Української РСР, лауреата премій Ради Міністрів СРСР і АН Вищої школи України ім. Ярослава Мудрого, почесного члена Українського та Російського мінералогічних товариств, доктора геолого-мінералогічних наук, професора кафедри мінералогії і геохімії Російського державного геологорозвідувального університету Бориса Івановича Пирогова.

Після закінчення у 1956 р. Криворізького гірничорудного інституту (КГРІ) Б.І. Пирогов був прийнятий асистентом кафедри кристалографії, мінералогії і петрографії цього інституту, а з 1958 до 1965 р. працював у геологічній службі Південного гірничо-збагачувального комбінату в м. Кривому Розі старшим геологом-петрографом, пізніше — заступником головного геолога.

Закінчивши в 1965 р. під керівництвом академіка О.С. Поваренних заочну аспірантуру в Інституті геологічних наук АН УРСР, Б.І. Пирогов захистив кандидатську дисертацію. З 1965 до 1970 р. Б.І. Пирогов займав посаду старшого наукового співробітника мінералого-петрографічної лабораторії. У той самий час був керівником створеного ним відділу речовинного складу руд і концентратів Науково-дослідного і проектного інституту «Механобрчормет» Міністерства чорної металургії СРСР (м. Кривий Ріг).

У 1970 р. Б.І. Пирогов повертається в КГРІ й очолює кафедру мінералогії, кристалографії та родовищ корисних копалин, якою керував 27 років. У 1978 р. він здобув науковий ступінь доктора геолого-мінералогічних наук, а в 1979 р. йому присвоєно вчене звання професора. З 1997 р. і донині працює професором кафедри мінералогії і геохімії Російського державного геологорозвідувального університету.

Весь творчий шлях Б.І. Пирогова, його виробнича, наукова та педагогічна діяльність тісно пов'язані з вивченням мінералогії руд чорних металів, оцінкою ефективності їх збагачення і комплексного використання. У 1959 р. він уперше створив геолого-технологічну карту Скелеватського родовища залізистих кварцитів Криворізького басейну і мінералого-технологічну класифікацію руд цього родовища.

Під керівництвом Б.І. Пирогова проведені мінералого-технологічні дослідження залізних і марганцевих руд основних генетичних типів — залізистих кварцитів докембрію (Криворізький басейн, Курська магнітна аномалія, родовища Карелії і Кольського півострова та ін.), магматогенних титаномангнетитових руд Качканарського родовища, скар-

* Біографічний матеріал про Б.І. Пирогова запозичено з видання «Геолого-мінералогічний вісник», 2008, № 1, с. 98—100.

нових магнетитових руд Дашкесанського і Соколовсько-Сарбайського родовищ, пов'язаних із карбонатитами комплексних магнетитових руд Ковдорського родовища, осадових манганових руд Нікопольського і Чіатурського басейнів, а також мідно-молібденових руд монгольського родовища Ерденет.

З 1970 р. при кафедрі мінералогії КГРІ почалося формування наукової школи фахівців з технологічної мінералогії. Б.І. Пирогов, його учні та співробітники кафедри проводили системні мінералого-технологічні дослідження в галузі кристалохімії і мінералогічної кристалографії, онтогенії мінералів і топомінералогії, вчення про типоморфізм мінералів, еволюцію та динаміку процесів мінералоутворення, з використанням досягнень сучасних методів мінералогічного аналізу.

У 1985 р. роботи співробітників школи технологічної мінералогії спільно з ученими інших організацій та інститутів були відзначені премією Ради Міністрів СРСР «За розробку і широке використання геолого-технологічного картування для зниження витрат і підвищення достовірності даних при розвідці та експлуатації родовищ твердих корисних копалин».

Результати робіт з вивчення мінералогії родовищ залізо-кременистої формації докембрію висвітлені Б.І. Пироговим у серії монографій. Він є співавтором написаної під керівництвом академіка Є.К. Лазаренка монографії «Мінералогія Криворізького басейну» (1977), автором і відповідальним редактором монографії «Залізо-кременисті формації докембрію європейської частини СРСР. Мінералогія» (1989), інших видань.

У творчій біографії професора Б.І. Пирогова особливе місце займають педагогічна діяльність і навчально-методична робота. У Російському державному геологорозвідувальному університеті він читає курси кристалографії, кристалохімії, загальної та прикладної мінералогії. У 2002 р. разом з професором Львівського національного університету ім. І. Франка О.І. Матковським видано навчальний посібник «Прикладна мінералогія», в якому висвітлено найважливіші проблеми теорії та практики цього наукового напрямку. Б.І. Пирогов є розробником навчальної програми курсу технологічної мінералогії, який читають в університетах України та Російської Федерації. Б.І. Пирогов підготував понад 30 докторів і кандидатів геолого-мінералогічних наук за різними напрямками технологічної мінералогії залізних, манганових, мідно-сульфідних руд і нерудної сировини.

Професор Б.І. Пирогов опублікував понад 450 наукових робіт, у тому числі 23 монографії та навчальні посібники. Особливий інтерес становить монографія «Технологічна мінералогія залізних руд», в якій уперше розглянуто проблеми технологічної мінералогії на сучасному гірничо-збагачувальному комбінаті.

Б.І. Пирогов понад 25 років був керівником Криворізького відділення УМТ, членом його Ради, членом геологічної секції Науково-технічної ради Міністерства освіти і науки України, педагогічної комісії та комісії з технологічної мінералогії Всеросійського мінералогічного товариства. Він є членом редакційної колегії «Мінералогічного збірника», членом учених рад по захисту докторських і кандидатських дисертацій Всеросійського інституту мінеральної сировини, Криворізького технічного університету, Російського державного геологорозвідувального університету. За підготовку фахівців-геологів Б.І. Пирогов у 1982 р. нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Він відзначений також нагрудними значками «За відмінні успіхи в роботі» Міністерства вищої освіти СРСР і «За заслуги в стандартизації» Комітету стандартів, мір і вимірювальних приладів при Раді Міністрів СРСР. Нагороджений медалями «За доблесну працю», «Ветеран праці», імені академіка Є.К. Лазаренка.

Президія і Рада УМТ

Редколегія «Записок Українського мінералогічного товариства»